

SLOVENSKI NAROD

Jutranja izdaja v Ljubljani:

vse leto K 12—
pol leta " 6—
četrt leta " 3—
na mesec " 1-10

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zjutraj.

Pecamezna številka 4 vinarje.

Inserati: 65 mm široka petit vrsta 14 vin. Pri večkratni inserciji po dogovoru.
Na pismena naročila brez istodobne vposlatve naročilne se ne ozira.

Jutranja izdaja po pošti za Avstro-Ogrsko:

vse leto K 18—
pol leta " 9—
četrt leta " 4-50
na mesec " 1-60

Za inozemstvo celo leto " 28—
Upravništvo: Knafljeva ulica 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Najnovejše vesti. — Brzobjavna in telefonska poročila „Slov. Narodu“.

Telefonska zveza z Dunajem je bila ponoči pretrgana.

Nemci in vlada.

Gradec, 9. septembra. V tukajšnjih nemških političnih krogih prevladuje mnenje, da je opustitev v Celovcu sklicanega strankarskega shoda posledica jako resnega in globoko segajočega razdora med nemškimi radikali in med drugimi nemškimi strankami. Pravi vzrok temu razdoru je to, da vlada pritiska na nemške poslance, naj se udajo in pripuste mirno zborovanje češkega deželnega zbora. Radikali so edini, ki se res upirajo, dočim bi se druge stranke rade udale in se zadovoljile, da se jim vsaj formalno zgradi most, da bi se umaknile.

Razgnan klerikalni shod.

Ajdovščina, 9. septembra. Šturska klerikalna trdnjava je bila večkrat zdrobljena. Delavstvo, sito vednega klerikalnega farbanja in varanja, je pokazalo svojo moč. **Zitnikov shod je bil temeljito razbit.** Ker klerikali niso privolili, da bi bil predsednik izvoljen iz ogromne večine navzočih zborovalcev, so delavei shod razgnali. Farovski so potem zborovali v farovžu, delavei pa so, prepevaje »Hej Slovani« odšli na sokolsko slavnost v Ajdovščino. Živelo napredno delavstvo!

Polom na Koroškem.

Celovec, 9. septembra. Nemški duhovniki so napeli vse sile, da bi cerkveni krogi priskočili klerikalnemu združništvu na pomoč. Obrnili so se na različne škofe in prelate, ki razpolagajo z velikim imetjem, a čuje se, da brez uspeha.

Dunaj, 8. septembra. Socijalni demokratje hočejo v državnem zboru odločno nastopiti proti vladi, če bi ta iz državnih sredstev hotela pomagati klerikalnemu združništvu na Koroškem.

Nemški cesar na Ogrskem.

Dunaj, 9. septembra. Nemški cesar se pripelje 16. t. m. potuje čez Dunaj in veliko Kanizo v Pečuh odkoder pojde v Mohač. Tam ga bode ta sprejela nadvojvoda Fran Ferdinand in nadvojvoda Friderik. Po zvršenem lovu se pelje cesar na Dunaj, kamor dospe 19. t. m. in kjer ostane več dni.

Nameravan atentat na ruskega carja?

Pariz, 9. septembra. Večina tukajšnjih listov ne verjame, da je bil v Friedbergu nameravan atentat na ruskega carja, nego sodi, da so dotične vesti plod pretiranega strahu nemške policije.

Izvoljski in Milovanović.

Monakovo, 9. septembra. Srbski minister zunanjih del dr. Milovanović je prišel večeraj sem in je imel danes dolg pogovor z ruskim ministrom zunanjih del Izvoljskim.

Dvojna mera.

Znano je, da je bil narodni kolek z napisom 20./IX. 1908 od deželne vlade v Ljubljani zaplenjen, da je potem na tisoče poštinih pošiljatev, na katerih so bili Slovenci prilepili ta kolek, bilo zaplenjenih in da je bilo na stotine Slovencev, ki so bili ta kolek pritisnili, od sodišča preganjanj in kaznovanih.

Tako se je delalo proti Slovenceem zaradi kolka, ki nosi samo datum in drugega nič; trpeli so Slovenci gmotno škodo, imeli so pota in sitnosti.

Nemci pa smejo, ne da bi državne oblasti samo s prstom ganile, nas Slovence sramotiti.

Se sedaj rabijo Nemci razne narodne kolke, kakor n. pr. »Deutscher Schulverein. Deutsches Casino in Laibach. Zur Erinnerung an den windischen Überfall am 20. September 1908« in »Deutscher Schulverein. Deutsche Schule in Lichtenwald. Zur Erinnerung an den windischen Überfall am 23. September 1908.«

Dasiravno so slovenski poslanci zaradi te dvojne mere v državnem zboru interpelirali, dasiravno imajo državne oblasti, posebno državno pravdnitvo, orožništvo in redarstvo vsak dan priliko, te kolke opazovati, se vendar ne zgodi prav nič.

Vsak priprost človek si bo moral misliti, da so ti kolki gotovo veliko prej in veliko bolj kaznivi, kakor naš črni narodni kolek z napisom 20./IX. 1908.

Niti ljubljanskemu, niti celjskemu državnemu pravdniku še ni prišlo dosedaj na misel, da bi dal zapleniti te sramotilne kolke, katerih vsebina naravnost nasprotuje kazenskem zakonu, ker se hujska proti slovenskemu narodu.

Tukaj se nam ravno tako godi, kakor sploh.

Slovenski časopisi ne smejo pisati niti besedice proti kakemu nemškemu trgovcu, ker ga precej državni pravdnik v Celju ali v Ljubljani zapleni, češ, da se to pravi hujskati proti nemškemu trgovcu, da je to narodni bojkot.

Nemški časopisi, ki izhajajo v Celju in Mariboru, smejo pa pisati tako sramotilno, smejo grditi in napadati slovensko ljudstvo, slovenske trgovce in obrtnike, sploh ves slovenski narod, ne da bi se v tem našel kak kazniv čin.

Pa bodo seveda zopet rekli, da to ni dvojna mera in baron Bienerth bo na stečaj odpiral usta in bombastično pridigoval, da je strogo pravičen in objektiven.

»Svetovalski zbor«.

Navada je, da se v slučaju razpusta kakoga občinskega zastopa, doda vladnemu komisarju, opravljajočemu posle župana in občinskega sveta, poseben »svetovalski zbor«. Ta zbor nima seveda nobenih resnih pravic, dodan je vladnemu komisar-

ju le kot nekaka dekoracija. Zbor sme izreči svoje mnenje, komisar pa se sme na to mnenje ozirati, če hoče, če neče, se pa ne ozira. Za Ljubljano bo ta svetovalski zbor imenovala **deželni odbor** za njegovo mnenje in iz deželnega odbora je potem »Slovenec« izvedel imena. Če je »Slovenčeva« informacija zanesljiva, potem namerava vlada imenovati v svetovalski zbor dva naprednjaka, gg. Petričiča in Urbanca, dva klerikalca gg. dr. Papeža in Rojino, enega nemškutarja g. Doberleta star. in g. dr. Krisperja.

Ferman barona Schwarzja. — »Slovenski Narod«. — **Disciplinarna preiskava.**

Kakor znano, je baron Schwarz porabil razpust občinskega sveta tudi v svoje germanizatorične namene. Igdal je poseben ferman glede razglasov mestnega magistrata. Kakor že mnogokrat, je tudi pri ti priliki doživel baron Schwarz prav veliko presenečenje. »Slovenski Narod« je namreč dobesedno priobčil ta ferman. Strašno, kaj? Barona Schwarzja je to tako strahovito ujezilo, da je vladnemu komisarju ukazal začeti na magistratu **disciplinarno preiskavo**, zakaj po sodbi barona Schwarzja ni mogel nihče drugi izdati te uradne tajnosti, kakor kak magistratni uradnik. Značilno je, da v Ljubljani ljudje nič ne vedo o tem ukazu barona Schwarzja, pač pa ve o njem današnja »Neue Freie Presse«!

Ljubljanski magistratni uradniki se bodo danes dopoldne ob 11. uri korporativno poklonili bivšemu županu Hribarju na njegovem stanovanju, da se od njega poslovijo in mu izrazijo svojo hvaležnost za vse, kar je tekom svojega magistratnega županovanja storil za mestno uradništvo.

Ljubljanski domobranski polk.

Domobranski naredbeni list javlja, da se s 1. marca 1911 ljubljanski domobranski polk št. 27 premeni v domobranski gorski polk in da se iz celovškega domobranskega polka št. 4 izloči drugi bataljon in priklopi ljubljanskemu domobranskemu pešpolku št. 27. — Čuje se, da se po tej reorganizaciji ves ljubljanski domobranski polk premesti na Goriško, kar je prav verjetno, kajti gorskega polka vendar ne bodo držali v Ljubljani. Čuje se dalje tudi, da pride na spomlad, po odhodu domobrancev, v Ljubljano en ogrski infanterijski polk in da se tudi kavalerija v Ljubljani pomnoži.

Orožniki se odšli.

Koncentracija male armade orožnikov povodom nepotrditve bivšega župana ljubljanskega in razpusta občinskega sveta, se je izkazala kot nepotrebna. Mir se ni kalil in orožniki niso imeli ne enkrat prilike intervenirati. Šele sedaj je vlada sklicane orožnike poslala domov. Vseh menda še vedno ne, pač pa ve-

liko večino. Klicanje orožnikov v Ljubljano pa ni bilo samo nepotrebno, nego tudi prav draga stvar. Draga za državo, še dražja za orožnike same. Orožniki so za dobo svojega bivanja v Ljubljani dobivali po 1 K 20 vin. doklade na dan. Država je torej izdala jako lepo vsoto za te doklade. Še hujske pa je to bilo za orožnike same. Plačani so orožniki itak slabo in niso njih dohodki v nobenem razmerju z naporom in z odgovornostjo njihove službe. Z doklado 1 K 20 vin. na dan seveda nobeden ni mogel izhajati. Vsak orožnik je za časa svojega bivanja v Ljubljani izdal vsak dan gotovo trikrat toliko, kakor je imel doklade. Moral je toliko izdati, ker drugače sploh ne more živeti. Za orožnike je bilo torej bivanje v Ljubljani hud udarec, to bivanje jim je povzročilo občutno škodo, posebno še fistim, ki so oženjeni in ki so morali trositi svoj pičli zaslužek doma in obenem v Ljubljani. Seveda, gospodi z zlatimi ovratniki je preklicano malo ležeče na tem, v kakšno škodo so spravili orožnike.

Polom na Koroškem.

Končno je vender izpregovoril »Slovenec« nekaj besedi o strahovitem polomu, ki je nastal na Koroškem po krivdi sleparskih duhovnikov. Namesto da bi bil »Slovenec« povedal golo in čisto pravico, se zviija sem in tja in se prav za prav le jezi, da mi tega velikanskega poloma nismo zamolčali. Vse drugo kar »Slovenec« klobasa, je ali direktna laž ali pa čisto nepotrebno zavijanje. Mi nismo nikdar in v nobenem oziru spravljali kranjske klerikalne zadruge v zvezo s polomom na Koroškem. Brez vseh ovinkov pribijamo resnico, da kranjsko klerikalno združništvo ni v nobeni zvezi s polomom koroškega klerikalnega združništva. Ali če »Slovenec« trdi, da koroški klerikalni polom Slovence nič ne briga, je to laž, ki je nič ne zmanjšuje dejstvo, da je to laž posnel iz »Mira«, na katerega ima odločilni vpliv ravno tisti monsignor Podgore, ki je podpredsed. sedaj bankeotirane koroške zadruge zveze. »Mir« in »Slovenec« naj nikar tako predrzno ne bijeta resnici v obraz, zakaj stvar je preresna. »Allgemeiner Verband landwirtschaftlicher Genossenschaften in Oesterreich« je namreč v svojem uradnem glasilu obelodanil oficijalno sliko poloma koroškega združništva in tam pravi izrecno, da je bilo koncem l. 1909 pri koroški zvezi 63 rajfajznovk, med njimi pet slovenskih. Stvar torej Slovence prav resno briga, četudi to skuša utajiti monsignor Podgore s pomočjo »Mira« in »Slovenca«. Sicer pa pride vsa resnica v polnem obsegu na dan, kadar bo obeni zbor koroške zveze in takrat bo prilika se povrniti na »Slovenčeva« zavijanja in prikrivanja resnice. Eno pa je vredno, da se še pribije: »Slovenec« zdihuje, da bodo ljudje nosili svoje prihranke v zavode naših narodnih nasprotnikov, če izgu-

be zaupanje v svoje zavode. Resnično je to pač, ali iz »Slovenčevih« ust tega nisimo pričakovali. »Slovenec« in njegova stranka sta namreč tista faktorja, ki naravnost z vso njima lastno brezstidnostjo agitirata za ljubljansko nemško šparkaso, torej za zavod naših narodnih nasprotnikov. V ostalem pa povemo »Slovenec«, da zaradi duhovskega ugleda ne bomo molčali o duhovskih goljufigah in sleparijah, ki sta jih zakrivila nemška monsignora Weiss in Kayser. Kar je gnilo, se mora izžgati, pa naj je kriv kdorkoli.

Znat' se mora.

Listi poročajo, da ima celovski škof nad 300.000 kron dolga, lastnega premoženja pa nič. Civilen človek bi moral iti v takih razmerah v konkurz in bi bil zaprt; celovskega škofa pa bodo proglasili za slaboumnega in tako ne bo nič plačal in zgodilo se mu tudi ne bo nič. Tudi samostan Tanzenberg se hoče zmazati. Kutarji pravijo, da samostan ni bil v nobeni zvezi s sleparskim monsignorom Kayserjem in njegovimi podjetji, nego samo samostanski prijor za svojo osebo. Prijor za svojo osebo je seveda popolnoma suh in ne more nič plačati, samostan, ki ima 17 milijonov premoženja pa neče nič plačati. Da, da, znat' se mora!

Zavraten umor v Trstu.

V Trstu, v hiši št. 11 v ulici Ruggero Manna so v soboto zjutraj našli 21letno postrežnico Marijo Tomassini umorjeno. V njeni desni rami je še tičal dolg nož, s katerim je bila zaklana. Marija Tomassini, doma iz Vivara v Italiji, je stanovala pri svojem stricu Angelu Tomassiniju, kjer je prebival tudi neki Vasquez, doma iz Aquile iz Italije. Ta Vasquez je bil z Marijo zaročen, da si je vedel, da je imeia z natakarnjem Karlom Negrijem iz Benetk otroka. Negri je dekle neprestano zasledoval in Mariji grozil tudi s smrtjo. Na Negrija je tudi takoj padel sum, da je Marijo Tomassini umoril. Negriju se je bilo posrečilo pobegniti iz Trsta. Odpeljal se je bil z južno železnico, a ni prišel daleč. Ujeli so ga v Cervinjanu. Negri je odločno tajil, da si je imel rano na roki in od krvi ponesnažene hlače. Pripeljali so ga še v soboto zvečer v Trst. Tudi tam je tajil, da si so našli v njegovem stanovanju od krvi umazan slamniki, krvavo brisačo in v umivalniku okrvavljeno vodo. Naposled pa se je Negri vendar udal in je priznal, da je Marijo Tomassini umoril in sicer iz ljubosumnosti. Ko so Negrija odpeljali v zapor, je bil vklenjen v tisto verigo, kakor svoj čas morilec Födiansperg.

Dika celjskega nemštva.

Celjska nemškutarška druhal ima v svoji sredi elemente, ki bi jih

še cigani ne trpeli med seboj. Prava dika tega nemštva je pretepač Oechs. Moč je bil mestni uradnik — dobil je to službo v priznanje in v zahvalo za brezštevilne lopovščine v korist nemštva — in je danes oskrbnik dveh bolniških blagaj. Ta Oechs je napravil nemškutarškemu hotelirju Košerju dohodninsko fasijo. Oechs je fasijo sestavil in spisal in je čel potem Košerja denuncirat finančni oblasti. Ravnotako je storil s hišno posestnico Vogrinčeva. Košer in Vogrinčeva sta morala plačati veliko globo, Oechs pa je dobil ovaduško premijo. In tak človek je prva moč nemške stranke v Celju in župen zaupnik celjskega nemškega župana. Da je obenem poseben prijatelj in zaupnik mestnega uradnega predstojnika Ambroschitza, se ob sebi razume. Gliha, skup štriha.

Glas iz Vač.

(Našemu kaplanu.)

V nedeljo 28. avgusta ste na prižnici obljubili 400 K, reči štiristo kron tistemu, ki dokaže, da ste rekli v Vidergi, da vam ni nič, če vsi Vačani porokajo. Upamo, da ste bili trezni, ko ste obljubili ono vsoto, zato vas pozivljamo, da to vsoto položite v roke kakemu odvetniku ali notarju, takoj nato bomo neovrgljivo dokazali, da ste res tako govorili. Upamo da bode kot mož, ki zna nositi glavo pokonec rešil svojo čast. Za danes samo to. Bodite pa prepričani, da odslej bomo prinesli vse v javnost brez usmiljenja. Boj ste izzvali in mi ga danes resno pričenjamo in v kratkem se boste bridko česali za ušesi, še bolj pa vaši prijatelji. Vačanje.

Italijanski poštenjaki.

Tržaški župan dr. Valerio ni bil samo osebno navzočen pri divjanju lahonske sodrge minolo nedeljo, nego je dajal tej sodrgi potuho in jo še podžigal in hujskal, za kar so ga razgrajali nosili na ramah. Ta dr. Valerio je tudi sploh čuden poštenjak. Zdej je naredila čokoladna tovarna Valerio v Trstu goljufigv konkurz. Župan tržaški je s to tovarno v zvezi — a pri tržaških Italijanih mu to ne bo nič škodovalo in ostal bo še dalje župan. Njegov namestnik v obč. svetu je bil doslej podžupan dr. Richetti. Ta je v tržaških italijanskih krogih užival velik ugled. Moč je »cavalier«, po poklicu advokat in po veljavi ena prvih osebnosti italijanske družbe v Trstu. Richetti je bil tudi predsednik občinske komisije za novi vodovod in se je z veliko vnemo zavzemal za predlog, naj tržaška občina od kneza Thurn in Taxis odkupi vodne sile na reki Timavu. A glej zlodja — taisti Richetti je natančno vedel, da knez Thurn in Taxis sploh nima nobenih pravic do teh vodnih

sil. Richetti je namreč kot advokat kneza Thurn in Taxis celih osemnajst let vodil zaradi teh vodnih sil pravdo z erarjem in jo je v vseh treh instancah izgubil. Kdo je mogel bolje vedeti, kot Richetti, da knez Thurn in Taxis teh vodnih sil ne more prodati, ker niso njegove! A vendar je Richetti silil na to kupčijo. Ko je prišla ta škandalozna afera na dan, je Richetti moral sicer odložiti predsedništvo vodovodne komisije, podžupan je pa ostal. Taka poštenjakoviča torej stojita na čelu tržaške občine, tržaško italijanstvo pa ju čisla, se jima klanja in ju nosi na rokah!

»Slavec«.

Lahko se trdi, da uživa »Slov. del. pevsko društvo Slavec« med ljubljanskimi društvi največ simpatij. To se opaža skoro na vsaki »Slavčevi« prireditvi. To je pokazala tudi večerajšnja velika »Komarjeva veselica«, ki jo je priredil »Slavec« na »Zajčevem razgledu« v Spod. Šiški. Poleg splošne priljubljenosti, ki jo uživajo »Slavci«, je gotovo tudi prostor, na katerem se je vršila »Komarjeva veselica«, imel tisto privlačno silo na občinstvo, ki je zvalila skupaj skoro tritisoč ljudi. Je pa tudi res »Zajčev razgled« prostor, ki bo zvalil še marsikakega ljubljana čana gori nad Šiško, raz katero se tako lepo vidi naša bela Ljubljana.

Vsa prireditve je bila najlepše aranžirana. Veselični prostor je bil zelo okusno dekoriran s slovenskimi trobojnicami. Na štantih se je prodajalo razno sejmarско blago in pa odputki za veselo mladino. Da so bile prodajalke naše vrle gospodične, je itak ob sebi umevno, saj bi pa tudi nihče drugi ne imel take sreče kot jo imajo one. Kdo se pa tudi more ubraniti sladki besedi in ljubkemu pogledu, da ne bi žrtvoval kak bel komadič za 20 v korist društveni blagajni? Taki trdosrečni se žal, upatam še dobe, ampak so zelo, zelo redki. Zato so pa tudi gospodične v izdatni meri pripomogle k lepemu finančalnemu uspehu. Zelo zanimiva je bila tudi razgledna panorama. V njej se je videla Ljubljana v vseh tistih barvah, ki jih bo imela takrat, ko bomo volili v občinski svet po tistih paragrafi, ki so si jih klerikalei izmislili v deželnem zboru. V tej panorami smo videli večeraj, da bo Ljubljana res »unikum« med avstrijskimi mesti, seveda če se bo vse tako izteklo, kakor so si zasnovali klerikalni in nemškutarški bratci. Ampak napredni Ljubljaničan bo takrat posekal zaljubljeni nemško-klerikalni vlačugi kremplje in rožičke, zato je večerajšnja šišenska panorama samo sen, ki ga vsako noč sanjajo v »Unionu« in v »Kazini«.

In »Slavčeva« petje? Ali naj ga še ocenjujemo? Gotovo bi bilo to popolnoma odveč, kajti »Slavec« se je proslavil s svojo krepko in precizno pesmijo že izven vseh mej slovenske domovine. Njegova pesem je že večkrat navduševala naše brate Čeh, kako naj bi ne navdušila nas, ki smo takorekoč rasli ob zvokih slovenske narodne pesmi!! Kakor rečeno: »Slavčeva« »Komarjeva veselica« je uspela v vsakem oziru naj-sijajneje.

»Sokol I.«

Ljubljanski »Sokol I.« razvija tako živahno delavnost, da morda prav od sreca veseliti vsakega prijatelja Sokolstva. Iz vrst njegovih članov in prijateljev se je menda pred letom ustanovilo »Društvo za zgradbo Sokolskega doma društva Sokol I.« Kakor člani »Sokola I.«, ravnotako skrbe tudi člani »Društva za zgradbo Sokolskega doma« za okrepitev in razširjenje sokolske ideje. Včeraj je priredilo to društvo pri Iv. Zupančiču na Martinovi cesti veliko vrtno veselico z različnim sporedom. Največ zabave je seveda vzbujala tekma moške lepote. Marljive gospodične so prodajale cvetke in razne druge stvari, kakršnih si zaželi bodisi materialistični želodec, ali pa idealistično srce. Kogar so pete srbele, se je sukali, kajti Zorničev oktet je zelo pridno skrbel za to, da se plesalke in plesalci niso dolgočasili. Sicer je pa Zorničev oktet tak, da lahko igra tudi bolj razvajenim plesalcem. Veselico je pa še posebno povzdignilo izborna petje »Ljubljanskega Zvonca«. Tako so vsi činitelji storili svojo narodno dolžnost, zato se je pa tudi blagajna »Društva za zgradbo Sokolskega doma« pomnožila za precej lepih svetlih kronc. In tako upamo, da bo prvi »Sokolski dom« v Ljubljani Sokolski dom »Sokola I.«

Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Mostah.

Včeraj je priredila imenovana podružnica veselico v korist naši šolski družbi. Veselica se je vršila v notranjih prostorih Predovičeve gostilne na Selu. Obisk ni bil tak, kakršnega bi človek pričakoval z ozikom na plemeniti namen prireditve. Menda je občinstvo oplašil naliv preteklo nedeljo, ko je vse bežalo z vrta. Radi tega bi bila morala biti večerajšnja veselica še mnogo bolj obiskana, kakor je bila nedeljska. Zato se je pa v veliki meri zahvaliti le po-žrtvovalnemu ženstvu, da bo družba vendarle dobila ne sicer mnogo, vendar pa za razmere v Mostah znaten prispevek. Vsa čast vrlim damam, ki so se tako nesebično zavzele za podružnico!

LISTEK.

Življenje in trpljenje mladega piščanca.

Zalostna povest à la Chantecler.

Spisal M i l a n.

(Konec.)

Sedaj se ji je zbudilo hrepenenje po ljubezni. Hrepenenje je izstezala mlada putka svojo malo glavico skozi ozke špranje tesne kletke po prostornem dvorišču, a ni ga bilo njega, junaka njenih sanj. Toda neč se oglasi na sosednem dvorišču rajsko petje, ki je naši putki pretreslo ves mozeg. Petje se je oglašalo vedno gosteje in srce ji je bilo prepričano, da je to on, njen spasilatelj. Topila se je blaženosti, ko je poslušala ta čarobni spev: zdelo se ji je, da poje ono pesem o zakleti kraljični in kraljiču - spasitelju. Predrzni vrabci so pa slišali njen vzdih in pohiteli so k petelinu ter mu povedali vse o koprneči kuri. Tako je prišlo, da se je nekoč kraljevič odpravil na obisk k svoji oboževaljici. Ločila ga je sicer visoka stena od nje, a prava ljubezen premosti vse zapreke.

In ko je nekoč zopet vzšlo sonce, se je petelin povzpela na visoki zid, zapel pesem in z njo naznanil svoj

prihod. Vzdrhtela je kura, ko ga je zagledala na visokem zidu, tako ponosnega in samozavestnega. In kdo bi opisaval njene čute, ko se je petelin spustil iz svojih višin in se približal njeni kletki tako, da je čutila njegovo sapo. Vzdrhtela je, a le za hip, in že se je zavedala nekaj strašnega: neizprosne stene kurnika so ji branile, da bi razprostrla peruti in stisnila svojega oboževanega petiaha v vroč objem. Neizprosno so se dvigale stene: trde, lesene, brez občutka za ljubezen.

In čutila je, da jo te stene duše, vzdihnili bolešno, razprostrla peruti in se zaglala kvišku. Ali glava je zadela ob leseni strop, da je uboga kura padla nazaj in ni nikoli več ponovila tega poizkusa. In tako se je stopnjevalo hrepenenje po svobodi še više, plamen ljubezni je vzplamtel še mogočnejše in peklenske muke so dušile našo kuro. Nje usoda je bila grozna: ljubila je z vso močjo prve ljubezni, ljubila je, a njena ljubezen je bila neutušena. Vse upe na sladko združitev so odbijale trdne stene tesnega kurnika, neusmiljeno in neizprosno. Mlada zaljubljenka je pa ginila v tem neutušeni, mogočnem hrepenenju.

Tako ji je postajalo telo vedno slabotno in gospodinja je z bridkostjo v srečo opazala to hiranje. Počela je misliti na morebitne vzroke bolezn. Kot dobra gospodinja je poizkusila vsa sredstva — a zaman. Ves

trud je bil brezuspešen in hotela je poiskusiti zadnje: spustiti jo iz ozke kletke na širono dvorišče. »Mogoče ji bo prostost dobro dela,« je dejala skrbna ženica, ko je odpirala vrata kurnika in spustila mladega jetaika na svobodo. In kako blaženo je bilo mladi kuri, ko je prestopila prag teh vrat, skozi katera je stopila v prostost, svobodo in v življenje. Nesiguren, omahujoč je bil korak v to novo življenje. A volja njena je bila silnejša od bolezn in nje hrepenenje po ljubezni silnejše od smrti. In tako ji je korak postajal odločnejši in zdravje se je počasi vračalo. Gospodinja je vsak dan prihajala na dvorišče in ga ob pogledu na kuro z veseljem obraženo ostavljala. Toda kaj je njeno veselje proti nepisni sreči petelinovi!

Solnčil in kopal se je v prvi ljubezni mlade kure in okušal vso slast nje prvih poljubov. Pila sta iz čaše življenja v krepkih in dolgih požirkih in komaj sta jo izpila do dna in se do dobra oddahnila, že se je v kupci zopet penilo in iskriilo ter vabilo k novemu uživanju. Kaj bi bilo življenje brez hrepenenja in kaj je do življenja človeku, ki ne hrepeni več? A naši kuri hrepenenje ni usahnilo. Komaj se je porodilo, je bilo utešeno, in komaj je bilo utešeno, se je porodilo novo, večje in mogočnejše od prejšnjega. Ljubezni poln je stopal mladi par po dvorišču in pomladansko solnce na azurnem nebesnem svodu se je smejalo njegovi ne-

brzdanosti. Čudovito se je redila kura in petelin je zrl novemu veselju nasproti: postajal je oče. Hoja mu je bila še ošabnejša in z veseljem razburjenjem na licih je pričakoval presrečnega dne...

Toda prišlo je drugače. Pero se mi upira napisati tej rajski sreči tako oduren konec.

* * *

Napočil je velik praznik. Nebeško solnce je zapravljivo lilo svetle žarke skozi visoka okna na slavnostno pogrnjeno mizo. Prišli so povabljeni gostje v prazničnih oblekah in posedli okoli mize. Veselo pričakovanje se je bralo na njih obrazih. Mogočno so se zmajali nad mestom cerkveni zvonomi in gostje so postajali nestrpni. A že je vstopila gospodinja — ista, ki smo jo videli na dvorišču — z velikim krožnikom. Vroči pogledi gostov so spremljali nje urne korake. Pristopila je k mizi in odložila krožnik. Nestrpno so sedeli gostje okoli mize in si niso gledali v oči. Njih pogledi so bili združeni v sredini mize na širnem krožniku. Tam nekje na koncu mize se je oglašil prazen želodec. Oblila me je kurja polt in občutil sem bolj kot kdaj vso grozoto divne pesmi: Grobovi tulijo. A kmalu je zažvenketalo namizno orodje, slišalo se je le še emkanje ust in to je konec te žalostne zgodbe.

Preskrbljujmo svoje otroke pravočasno tudi z denarnimi sredstvi zadostno!

Čeh, naš brat napreduje vidno in hitro na vseh poljih, posnemajmo ga tudi mi v svojo lastno korist. — Komaj se porodi v češki obitelji otrok, že hitita oče ali mati otroka »zakoupit«, to je zavarovati. Kaj je pač v obitelji milejšega in dragocenejšega, nego je dete? Zakaj bi ga torej ne preskrbeli tako, da bo imelo gotovo neodvisno bodočnost, boljše nego smo jo imeli mi sami. Ako bomo ravnali tako, je samo ob sebi umevno, da zagotovimo tudi svojemu celemu narodu boljšo bodočnost — boljše nego mu je sedanja. Tako bo naš čeli narod napredoval in prišel do one veljave med narodi, ki bi jo moral imeti že z davna. Ako store drugi narodi vse za njihovo deco, ker vedo, da pripravijo tem potom svojemu ljudstvu boljšo bodočnost, bi morali storiti mi še več za svojo deco, ker so naše potrebe na vseh poljih mnogo večje, ker nam ne pomaga nikdo drugi nič ter smo navezani le na svojo lastno pomoč. Mi nimamo ne naklonjenih vlad ne oblastnih, ki bi nas podpirale, mi si moramo pomagati le sami. — Začnimo torej racionalno in pomagajmo pred vsem svojim lastnim otrokom, zavarujmo jim dote pravočasno, da bodo imeli zadostno denarnih sredstev vsaj za začetek svojega bodočega samostojnega življenja, naj postanejo srečni, samosvoji, neodvisni. Ta način zavarovanja sprejema »Prva Češka«. Njeno generalno zastopstvo v Trstu, ali njena glavna zastopstva v Ljubljani (Kongresni trg 6), v Radovljici, Gorici, Celju, Mariboru in Celovcu, dajajo tozadevno drage volje vsa pojasnila in nasvete brezplačno.

»Prvo Češko« so ustanovili češki rodoljubi z lastnim kapitalom, da preskrbe tako avstrijskim Slovanom tudi delniški zavod te stroke, obenem so pa nameravali doseči res najmodernejši, najboljše in najcenejši princip za življensko zavarovanje, kar se jim je popolnoma posrečilo. V kakih izvrstnih rokah je vodstvo tega zavoda, naj sledi iz tega, da so med drugimi v upravnem svetu n. pr. bivši finančni minister Čeh ekscelencen dr. Jos. Fiedler, najznamenitejši českoslovanski financijer; Henrik Maštalka, znani veletržec in tudi češki ministrski kandidat; Fr. Maršner, istotako dobro znani veletržec; dr. Ferdinand Tonder ter Ljudevit Worel, med najbolj priznanimi češkimi ekonomisti itd. Ta imena prepričajo gotovo vsakega, kako izvrstno vodstvo ima »Prva Češka«. — Glej oglas v današnjem listu.

Razne stvari.

* **Dvojen umor.** V Pečuhu na Ogrskem je kočijaž Štefan Mesaroš prišel k neki branjevki in zahteval kruha. Dobil je sicer kruh, a 15letno dekletce, ki mu je postreglo, se je, kakor je Mesaroš povedal, vedlo tako nevljudno, da se je kočijaž razhudil in v svoji jezi **zadavil** to 15letno dekle in 75letno staro mater dekletovo.

* **Zoper draginjo mesa.** Na Dunaju so imeli zastopniki 25 uradniških in uslužbenschkih društev zborovanje glede korakov, ki jih naj store zoper draginjo mesa. Sklenili so poslati veliko deputacijo k ministrskemu predsedniku in mu pojasniti, da ne bodo mogli opravljati svojih služb, če vlada tekem enega meseca ne dovoli uvoza argentinskega mesa in žive živine iz Bosne. Deputacija bo ministrskemu predsedniku tudi povedala, da hoče na stotisoče uradnikov in delavcev začeti s pasivno rezistenco in če treba uprizoriti celo generalno stavko. Kadar pojde ta deputacija k ministrskemu predsedniku, prirede uradniki in delavci velikansko demonstracijo pred parlamentom.

* **Povodnji na Moravskem in v Šleziji.** Vsled večdnevnega močnega deževja so vodovja na Moravskem in v Šleziji silno narasla in na mnogih krajih stopila čez bregove. Povodnji so prouzročile ogromno škodo. V Kunovicah pri Ogrskem Hradištu je voda podrla kakih sto hiš in je bržčas

precej ljudi ponésrečilo. V Ogrski Ostri je voda podrla 14 hiš, v Ogrskem Brodu se je podrla 18 hiš, do 25 jih je pa v največji nevarnosti. V Onjzadu se je podrla 14 hiš, v Polični 18 hiš. V Brumorju je utonil nek finančni paznik, v Konovicah pa nek orožnik. V Husovicah je šest oseb utonilo in se nad 50 hiš podrla. V Domaželicah so utonile štiri osebe. Pa tudi v drugih krajih je voda prouzročila ogromno škodo in zahtevala mnogo človeških žrtev.

* **Svinje iz Italije.** Avstrijsko poljedelsko ministrstvo je dovolilo uvoz italijanskih svinj. Pravijo, da je v Italiji dovolj svinj, vendar so pa tako drage, da se uvoz ne bo izplačal. Najbrž pa Italijani sami lahko pojedjo svoje svinje!

* **Kolerasumljivi slučaji na Dunaju.** Na Dunaju je v torek obolel vrtnar Gasselhuber za kolerasumljivimi simptomi. Poklicani zdravnik je moža poskusil spraviti v bolnico, a nikjer ga niso sprejeli, češ, da ni prostora. Dunaj, ki pije kri vsem narodom monarhije, milijonski Dunaj, nima v bolnicah nič prostora. Gasselhuber je umrl, pri njegovi ženi in njegovem otroku pa je nastopila ista bolezen, za katero je on umrl. Ta slučaj pač kaže škandaloznost dunajskih zdravstvenih razmer. Človek oboli za boleznijo, ki je najbrž kolera, pa ne morejo ga spraviti v nobeno bolnišnico. Šele ko je bil mož že mrtev, so napravili v bolnici prostor za njegovo ženo in njegovega otroka. Sanitarna oblast je pa na Dunaju tako vestna, da ni odredila niti desinficiranja Gasselhuberjevega stanovanja, niti poskrbela za izoliranje tistih ljudi, ki so bili z njimi v dotiki. Listi so zaradi tega ljuto zapopotali in poklicali namestništvo na pomoč. Kaka nevarnost bi bila za celo državo, če bi na Dunaju zavlada kolera, si je spričo ozkih zvez vseh dežela z Dunajem lahko predstavljati.

* **Dunajsko društvo katoliških rokodelskih pomočnikov** je imelo za portirja svoje hiše 48 let starega bivšega čevljarja Julija Thumanna. — Mož je neprestano hodil k spovedi in k obhajilu, nastopal pri vsaki procesiji in zaničeval vse, ki niso bili klerikalei. Šest mesecev je pošteno služil. Sedmi mesec je dobil v roke 12.000 K društvenega premoženja. Ukradel jih je še tisto uro in z njimi pobegnil.

* **Razžaljena kuharica.** Celih 15 mesecev je Rozalija Auer služila pri dunajskem zdravniku dr. Lostorferju za kuharico. Celih 15 mesecev je ta človek zjutraj, opoldne in zvečer s slastjo užival, kar mu je skuhala Rozalija Auer. Sedaj pa, ko Rozalija ni več v njegovi službi, se je ta nehvaležni človek napram neki dami izrazil, da kuharica Rozalija Auer — sploh ne zna kuhati. Zaradi te izjave ga je Rozalija Auer sedaj tožila, češ, da jo je razžalil na njeni stanovski časti. Sodnik se je trudil, da bi razburjeno kuharico pomiril, a njegovo prizadevanje ni imelo uspeha. Kuharica ni hotela nič slišati o kaki poravnavi, češ, da bi zdravnik za svoje žaljenje njene stanovske časti zaslužil vsaj tri leta ječe. Kako je morala sirota ostrmeti, ko je sodnik toženca oprostil. Rozalija Auer je izjavila, da sedaj sploh nima več zupanja v sodnijo in je sodnika zagotovila, da mu sodbe še na smrtni postelji ne odpusti.

* **Most se je podrl.** Iz Löcse na Ogrskem poročajo: Več Židov iz Ladomerja je hotelo pretečeno soboto obiskati sinagogo v sosednem kraju, da se udeležijo božje službe. Ko so šli čez nek most, se jim je ta podrl. Židje so padli v vodo in dva sta utonila.

* **»Salon za masažo.«** V Draždanih na Nemškem je oblast zaprla »salon za masažo«, kjer so se shajali mladi gospodje in mlade dame iz najodličnejših krogov, ter uganjali tam urnebesne svinjarije. Lastnik tega salona je pravočasno odnesel pete, njegovo ženo pa so obsodili na sedem tednov v ječo. Pa naj kdo reče, da ni Nemčija dežela »der Gottesfurcht und frommen Sitte«. Za deželnega patrona naj si izvoli kneza Eulenburga.

* **Poslanik in izvošček.** Nekaj strašnega se je storilo v Carigradu, nekaj takega, kar je spravilo v nevarnost evropski mir. Zastopnik italijanskega kralja v Carigradu se je namreč hotel z ženo v gledališče peljati. Stopil je na ulico, on oblečen v diplomatski frak, žena v veliki toaleti, in poklical v bližini stoječega izvoščeka. Ta pa se ni odzval. Poslanik ga je še enkrat poklical in izvošček mu je zdaj povedal, da se mu ne ljubi peljati visokega gospoda in njegove žene v gledališče. Poslanik je postal osoren, na kar ga je izvošček najprej strahovito ozmerjal in mu potem še obljubil brec in zausniče. Tako silovit je bil ta izvošček, da je moral poslanik pred njim bežati. Seveda se je poslanik takoj pritožil pri ministru. In začelo se je strašno opravičevanje. Minister je prosil odpuščanja, državni tajnik je prosil odpuščanja, mestni guverner je prosil odpuščanja, skratka vsi, vsi, samo prizadeti izvošček ne. Seveda so tudi vsi ti mogočniki obljubili, da bo izvošček grozno kaznovan in spričo turških razmer je skoro misliti, da se bo izvošček še prav bridko kesal svojega postopanja. To pa prihaja vse od tega, da niso turški izvoščeki nič omikani. Saj pri nas se tudi časih zgodi, da se kakemu izvoščeku ne ljubi koga peljati. A kako lepo to pove. »Sem naročen« pravi s prijaznim obrazom in opravljeno je in noben človek mu nič ne more.

* **Batine za pariške barabe.** Pariz ima ogromno število barab. Francozi jih imenujejo »apaše«. Ti apaši pa niso tako krotki, kakor ljubljanske barabe, ki kvečjemu ukradejo kakega piščanca, kak dežnik, ali par čevljev. Pariški apaši so strahoviti razbojniki in morilci. Roparski napadi so v Parizu vsakdanja stvar in roparski umori niso nič nenavadnega. Kar je policija tudi že storila proti tej druhal, nič ni imelo uspeha. Policija je mnenja, da so premile kazni, ki jih nalagajo sodišča, vzrok, da se ta razbojniška zalega tako množi in da je čedalje predrznejša. Apaši se ječe nič ne boje in vsled tega jih ni mogoče ukrotiti. Zaradi tega so začeli zdaj pariški listi delati na to, naj se za apaše zopet upelje palica, češ, samo s korobačem je mogoče to sodrgo krotiti. Pariški listi se pri tem sklicujejo na London, kjer je veliko več ničvrednih elementov,

kakor v Parizu, pa jim je policija vendar kos. Londonska policija zastopa z vso odločnostjo stališče, da je 25 udarcev z »devetorepim mačkom«, to je z bičem, ki obstoji iz devetih korobačev, najboljše zdravilo za barabe.

Za kratek čas.

Slikar: Kako se drznete izrehati o mojih slikah kako sodbo? Kaj pa veste vi, če so moje slike dobre ali slabe, ko sami ne znate slikati?

Lajnik: Spoštovani umetnik! Če je jajce dobro ali slabo, vem natančno, zato pa vendar ne bo nihče od mene zahteval, naj jajce zlezem.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Rasto Pustoslemšek.

? I ?
I K O
? O ?

Najboljša ura
sedanjosti:

zlata, srebrna, tula, nikeljasta
in jeklena se dobi samo pri

H. SUTTNER
Ljubljana, Mestni trg.

Lastna tovarna
ur v Švicl.

Tovarniška varstvena znamka
I K O

? I ?
I K O
? O ?

Boljša redovina sprejme
deklice v popolno oskrbo.

Zdravo stanovanje in hrano. — Klavir na razpolago. — Kje, se poizve iz prijaznosti v modni trgovini gospe
Just-Maške, Židovska ulica.

Šolske knjige

za ljudske in srednje šole, učiteljske in licej, za obrtne in strokovne šole

ima v

najnovjših izdajah

v zalogi

„Narodna knjigarna“

v Ljubljani,

v Prešernovi ulici števil. 7.

„Trgovsko-obrtna banka v Ljubljani“

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

Uradni prostori: Selenburgova ulica št. 7, nasproti glavne pošte.

Sprejema vloge na knjižice ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga po 4¹/₂%; rentni davek plačuje zadruga sama. — Sprejema vloge na tekoči račun; na zahtevo dobi stranka čekovno knjižico. — Daje posojila na najrazličnejše načine. — Ravnotenjam menjalnic: zamenja tuj denar, prodaja vsakovrstne vrednostne papirje, srečke itd. Nakazila v Ameriko. — Eskompira trgovske menice. — Preskrbuje vnovčenje menic, nakaznic, dokumentov itd. na vsa tu- in inozemska tržišča. — Izdaja nakaznice. Vsa pojasnila se dobe bodisi ustmeno ali pisмено v zadrugi pisarni.

Uradne ure vsak dan dopoldne od 9. do 12., popoldne od 3. do 5.

Ustanovljena leta 1882.

23

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

v lastnem zadrugi domu v Ljubljani na Dunajski cesti št. 18

je imela koncem leta 1909 denarnega prometa K 83.116.121-11
upravnega premoženja K 28.773.510-30

obrestuje hranilne vloge po 4¹/₂%

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad K 20.000.000

Posojuje na zemljišča po 5% z 1% na amortizacijo ali pa po 5% brez amortizacije; na menice po 6%.

Posojilnica sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

URADNE URE: vsak dan od 8.—12. in od 3.—4. izven nedelj in praznikov.

Telefon št. 185. Poštna hranilnica račun št. 828.405.

Usojam si vljudno opozoriti, da sem prevzel

9

glavno zastopstvo „Prve Češke“ življenske zavarovalnice,
najcenejši zavod na kontinentu.

Nadalje opozarjam, da preskrbujem kulantno

vsakovrstna posojila in kredite
kakor: trgovske, stavbne, hipotekarne, uradniške in menične kredite.
Leo Franke, Ljubljana, Kongresni trg 6, I. nadstr.

Največja, najvarnejša slovenska hranilnica

Mestna hranilnica ljubljanska

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 3.

Njen denarni promet znaša koncem leta 1909 518 milijonov K, obstoječe vloge nad 38 milijonov K, a rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

Vsaka izguba vložnega denarja je nemogoča, ker je pri tej hranilnici izključena vsaka špekulacija s tem denarjem.

Vloge se obrestujejo po 4¹/₄% brez vsakega odbitka.

Ima vpeljane domače hranilnike in kreditno društvo.

Posoja na posestva po 5% obresti in proti odplačilu po najmanj 1/2% na leto.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI.

Stritarjeva ulica št. 2.

Promese zemljiških srečk k K 5-50
žrebanju 5. septembra t. l. po

k žrebanju tiskih srečk — K 8—
1 oktobra t. l. po

Dolžnost

vsakega Slovenca je, da sklene zavarovalno pogodbo bodisi za življenje, ali pa proti požaru le pri slovenski banki „SLAVIJA“.

Podpirajmo torej domač slovenski zavod, da more nalogo, ki si jo je stavil, izpolniti v najširšem obsegu.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi

je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji.

Ogromni rezervni fond K 48.812.797— jamšlje za popolno varnost.

Banka „SLAVIJA“ ima posebno ugodne in prikladne načine za zavarovanje življenja.
Banka „SLAVIJA“ razpolaga z najcenejšimi ceniki za preskrbljenje za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom.
Banka „SLAVIJA“ razdeljuje ves čisti dobiček svojim članom.

Banka „SLAVIJA“ je res slovanska zavarovalnica z vse-skozi slovansko-narodno upravo.
Banka „SLAVIJA“ gmotno podpira narodna društva, organizacije in prispeva k narodnim dobredelnim namenom.
Banka „SLAVIJA“ stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva.

Vsa pojasnila daje drage volje generalni zastop banke „SLAVIJE“ v Ljubljani.

Slovenci!

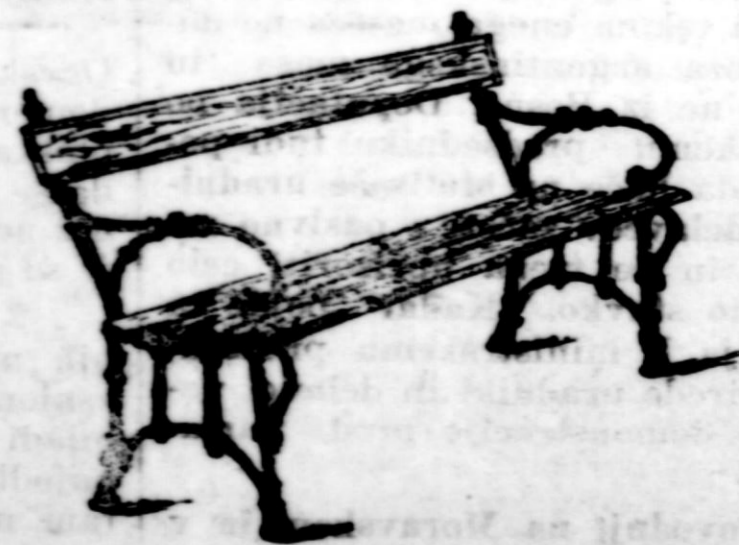
Oklenimo se z vsemi močmi gesla: »Svoji k svojim!“ Osamosvojimo se na narodno-gospodarskem polju!
Ne podcenjujmo se! Bodimo odločni, mladenost, obzirnost in nedoslednost, ki se čim huje nad nami maščujejo, morajo izginiti. Osobodimo se tujega jarma!

A. ŽABKAR, v Ljubljani, Dunajska cesta št. 42.

Železolitvarna, tovarna za stroje in ključavničarska dela.

Priporočam se v izdelovanje, napravo in popravo vseh v mojo stroko spadajočih predmetov: strojev, priprav za mline in žage, moderne Francis-turbine za vsak padec in množino vode, kakor tudi transmisij za vsako industrijo. Izdelujem tudi najrazličnejša dela iz litega in kovanega železa, in sicer križe, kotle, peči, klopi, stebre, trombe za vodo itd.; dalje najraznovrstnejše železne konstrukcije, kakor strešne stole, mostove, vrtnarske rastlinjake, vsa stavbinska in ključavničarska dela; železne ograje, vrata, okna, strelovode in štedilnike, žično pletenino za ograje vrtom, pašnikom, travnikom itd.

Načrti in proračuni na razpolago.

Vse po primernih tvorniških cenah.